

Madárbarát iskola

A 2017/18-as tanévben egy pályázat keretén belül szakköri foglalkozást tartottam. Ez az óratípus azóta rendszeressé vált, igaz az utóbbi időben az emelt szintű biológia érettségire való felkészítést szolgálja. Az említett tanévben viszont más, nagy léptékű célt tűztünk ki a szakkörös tanulókkal: madárbarát területté alakítjuk iskolánkat. Mivel akkor még jelentős fa alapú nyersanyaggal rendelkezett az iskola egykori tanműhelye, igyekeztünk kihasználni a lehetőséget, hogy mesterséges madárodúkat állítsunk elő. A technikai dolgozók segítségével előkészített, ill. méretre vágott faelemeket a szakköri órákon a tanulók nagy élvezettel állították össze, majd tartósították.

1. készülnek a mesterséges odúk az iskola tanműhelyében a szakköri foglalkozáson

A munka során mind a négyféle odútípusból szerettünk volna készíteni:

A típusú odú: ez a legkisebb típus, barát- és kékcinke költését szolgálja, kerek röpnílású;

B típusú odú: hasonló az A-hoz, de valamivel nagyobb, pl. széncinke számára alkalmas fészkelőhely, szintén kerek röpnílású;

C típusú odú: ez egy szögletes röpnílású odú, pl. rozsdafarkúak számára;

D típusú odú: ez a legnagyobb típus, nagyobb testű fajok számára alkalmas (pl. búbos banka), ez is kerek röpnílású.

2. Az elkészült A, C, B és D típusú odúk a tanműhelyben

A következő munkafázis az odúk kihelyezése volt. Iskolánk számos pontján fordulnak meg rendszeresen énekesmadarak: verebek, cinkék, szajkók, rigók a legjellemzőbbek. Két alkalommal jómagam figyeltem meg búbosbankát is, így reménykedtem hogy a D típusú odú kihelyezésének is van értelme (sajnos a faj egyik évben sem költött nálunk).

3. C odú kihelyezése.....és egy már helyén lévő és megerősített B odú

A kihelyezés természetesen még a fészekanyag hordás, fészeképítés, ill. a költés megkezdése előtt megtörtént. Ezt követően elindítottuk a megfigyelést. Ez a lelkes csapat azon kívül is figyelte a madarak mozgását, hogy belsőleg ellenőriztük volna az odúkat. A fészkelési időszakban persze ez is megtörtént, és történik azóta is, igaz, manapság jórészt ez már rám marad.

4. 2018 tavaszán egyből egy széncinke pár foglalta el az egyik odút, és 11 tojást költött ki, amelynek nagyon örültünk

Az odúk kihelyezésénél igyekeztünk figyelembe venni a fajok mozgásterületét, pl. a cinkék esetében inkább a cserjeszinttel rendelkező, gazdag táplálékforrást nyújtó cseres-tölgyes foltunkat választottuk, amely a legértékesebb erdőfragmentumunk. Az évek alatt kiderült hogy ez meglehetősen jó döntésnek bizonyult, a költések döntő hányada ezen a területen történt. A madarak csak nagyon ritkán választották a magányos fákon függő odúkat, az időnkénti mozgás nyilván jobban zavarta őket. Az említett természetközelinek mondható élőhelyfolt környékén lévő gyepek kaszálását is igyekeztünk korlátozni, amely így még csekélyebb zavarást biztosított és biztosít mai napig. Ebben az iskola vezetősége és a technikai személyzet is partner, amiért ezúton köszönetünket fejezzük ki a madarak nevében is.

Mindjárt az első évben volt sikeres költés, majd 2019-ben kékcinkék is elfoglaltak egy A típusú odút, három fiókat neveltek föl. Bár ez a szám az átlag kékcinke költési sikertől elmarad, mi emiatt is boldogok voltunk. Közben figyeltük a C odúkat is, és bár a közelükben mozogtak a házi rozsdafarkúak, sajnos költésük, legalábbis itt, elmaradt. Később kiderült, hogy ők előnyben részesítik az iskola egy magas fészkerét, amelynek szabadon berepülhető tetőszerkezetét már valószínűleg jóval a mesterséges odú kihelyezése előtt is használták ezek az énekesek.

5. Kékcinke tojások és már részben tollas fiókák

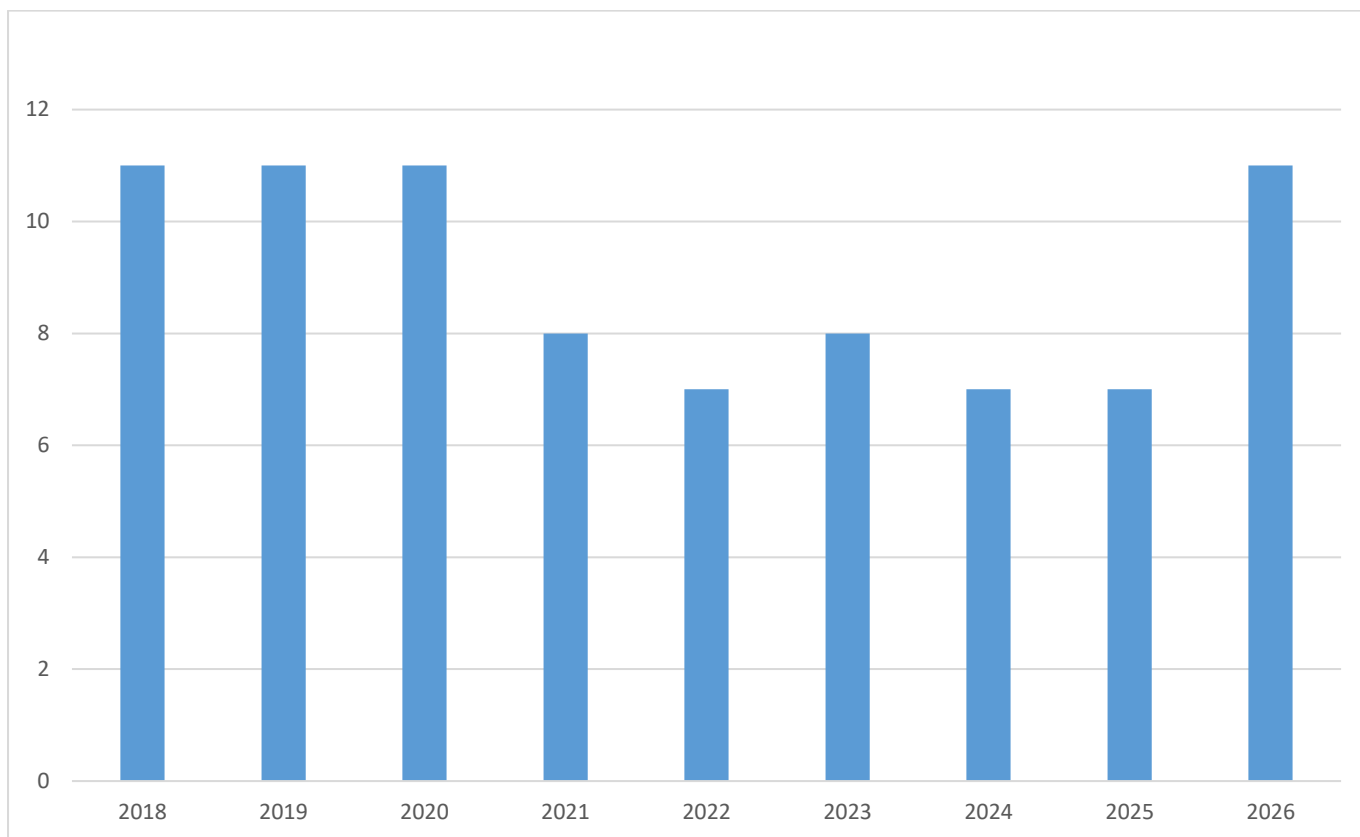

6. Fiókáit féltő széncinke tojó és éhes széncinke fiókák nem sokkal a kikelés után

7. Széncinke fiókák kirepülés előtt és fiókákat figyelő tanulók

A program tehát kilencedik éve tart. A legsikeresebb év 2019 volt, amikor 11 széncinke és 3 kékcinke fióka cseperedett fel és repült ki az odúból. 2022-ben a kékcinkék szintén költöttek, további három fiókat fölnevelve. Érdekes hogy a legtöbbször egy bizonyos helyen, az említett cseres-tölgyes foltban lévő odút használták a széncinkék, nyilván az optimális elhelyezkedés miatt. Különös továbbá hogy négy alkalommal is 11 tojást tojtak le ugyanezen fajba tartozó egyedek, kezdetben három egymást követő évben is, majd idén, 2026-ban újra. Ráadásul idén mind a 11 fióka ki is repült.

8. kirepült széncinke fiókák számának alakulása az egyes években

Összességében elmondható hogy a 2018-ban beindított program sikeresnek mondható: minden évben volt költés legalább egy odúban, négy évben a kirepült fiókák száma 10 fölé nőtt. Így összesen 81 széncinke és 6 kékcinke jött világra iskolánk területén. A környezetvédelmi jelentőségen kívül ez a helyzet az oktatásban is szerencsés helyzetet teremtett. Minden év tavaszán, költési időben több osztálynak megmutatom a madárvédelem gyakorlati fogásait, az énekesmadarak fiókáit élőben. Nagyon fontosnak tartom hogy a tanulók testközelből ismerkedjenek a hazai élővilág fajaival, hogy azokat tiszteljék, becsüljék, féltsek és fölismerjék ezen fajok, ill. a biodiverzitás megőrzésének jelentőségét. Iskolánk több jelentős, ill. védett faj gondozásában is részt vesz, így a tanulók környezettudatossága jelentősen fejleszthető. Az elkövetkezőkben az is célom hogy minél több tanulót motiváljak a természet megőrzésének aktív gyakorlására, akik életükben akár hivatásszerűen is foglalkozhatnak az élővilág megőrzésével. Ez egy sportiskolában kissé nehézkes, de az ilyen jellegű bemutatók, foglalkozások elősegíthetik a folyamat beindítását.

